

Zitting 1982–1983

17 552

Nadere wijziging van de Algemene Kinderbijslagwet (invoering van leeftijdsafhankelijke kinderbijslagbedragen)

Nr. 4¹

De vroegere stukken zijn gedrukt in de zitting 1981–1982

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 19 oktober 1982

De vaste Commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid² heeft de eer hierbij verslag uit te brengen van haar voorlopige bevindingen omtrent dit in haar handen gestelde ontwerp van wet.

1. Inleiding

Vooropstellend dat zij zich met de gedachte van een leeftijdsafhankelijke kinderbijslag in beginsel konden verenigen, wezen de leden van de fractie van de P.v.d.A. op de wenselijkheid van de invoering van een, door hen in het recente verleden bij voortduring bepleit, stelsel van inkomensafhankelijke kinderbijslag. Zij meenden er goed aan te doen, nogmaals te benadrukken, dat de invoering van een dergelijk stelsel zich heel wel zou laten combineren met die van een stelsel van leeftijdsafhankelijke kinderbijslag. Het op budgettair neutrale wijze afhankelijk maken van de kinderbijslag, zoals hier voorgesteld, heeft nadelige inkomensgevolgen, die met name voor de lagere inkomens hard kunnen aankomen. Alvorens tot een eindoordeel over het onderhavige wetsontwerp te komen, zouden deze leden dan ook kennis willen nemen van de mogelijkheden om de kinderbijslag inkomensafhankelijk te maken. In dit verband vroegen zij de Regering tevens of zij bereid is, de reeds toegezegde inventariserende nota over wijzigingen in de kinderbijslag zó spoedig aan de Tweede Kamer toe te zenden, dat deze alsnog betrokken kan worden bij de verdere schriftelijke voorbereiding van het onderhavige wetsontwerp.

De leden van de C.D.A.-fractie betuigden hun instemming met het voorliggende wetsontwerp. Het mede afstemmen van de hoogte der kinderbijslagbedragen op de leeftijd van de kinderen waarvoor in een gezin of ander samenlevingsverband aanspraak bestaat op kinderbijslag, is een gedachte, die in de loop der jaren bij steeds meer belanghebbenden is gaan leven. Herhaaldelijk – laatstelijk door middel van de motie-Lubbers/Brinkhorst (20 november 1981, 17 000, nr. 31) – hadden zij aangedrongen op spoedige indiening van het nu in behandeling genomen wetsontwerp. Invoeging van dit element in de bestaande kinderbijslagregeling hield naar hun mening in dat nog beter dan tot nu toe het geval was, de doelstelling van de kinderbijslag, te weten het aanbrengen van een noodzakelijke horizontale inkomensherverdeling, omdat bij de primaire inkomensvorming geen rekening kan worden gehouden met de omvang van het gezin, wordt nagestreefd.

¹ Het in de memorie van toelichting (stuk nr. 3) genoemde interimadvies structuur kinderbijslag ligt op de bibliotheek ter inzage.

² Samenstelling: Wessel-Tuinstra (D'66), Rietkerk (VVD), Hermsen (CDA), fungerend voorzitter, Dales (PvdA), Keja (VVD), Poppe (PvdA), ondervoorzitter, Weijers (CDA), Spieker (PvdA), Beckers-de Bruijn (PPR), Nijpels (VVD), Moor (PvdA), Beinema (CDA), De Korte (VVD), Gerritse (CDA), B. de Vries (CDA), Buurmeijer (PvdA), Toussaint (PvdA), Van Dam (CDA), Leerling (RPF), Schutte (GPV), Groenman (D'66), Van der Vlies (SGP), Willems (PSP), Brouwer (CPN), Oomen-Ruijten (CDA), Ter Veld (PvdA).

Dat aan dit wetsontwerp een unaniem SER-advies ten grondslag ligt, stemde deze leden tot voldoening. Hoewel de Regering daarin terecht aanleiding heeft gevonden om met betrekking tot de noodzakelijke overgangsregeling, die de bij invoering van leeftijdsafhankelijke kinderbijslagen aanvankelijk optredende, te sterke individuele inkomenseffecten moet afzwakken, de in het SER-advies voorgestelde regeling te volgen, zulks in afwijking van haar eigen aanvankelijke beleidsvoornemen op dit punt, hadden de leden van de C.D.A.-fractie hiertegen nog wel enige bedenkingen, waarvan zij in het vervolg van hun bijdrage tot dit voorlopig verslag nog melding maakten.

Los van mogelijk per 1 januari 1983 nog in te voeren andere wijzigingen in de kinderbijslagregeling zoals die thans luidt, voldoet, zo meenden de leden van de C.D.A.-fractie te kunnen constateren, dit wetsontwerp aan de door de Regering terecht in haar adviesaanvraag gestelde randvoorwaarde van neutrale bekostiging.

Zij wensten zich in dit stadium te onthouden van beschouwingen met betrekking tot hetgeen in dit verband door de Regering over die mogelijke verdere wijzigingen per 1 januari 1983 in de memorie van toelichting op blz. 6 wordt medegedeeld. Zulks diende naar hun mening eerst te geschieden tijdens of na het met de Regering te voeren debat over het algemene begrotingsbeeld voor 1983 en volgende jaren en over het totale beeld van de voor die periode noodzakelijk te achten ombuigingen in de sfeer van de sociale zekerheidswetgeving als zeer belangrijk deel van de collectieve uitgaven. Zij zouden alsdan van hun opvattingen op dit punt nog doen blijken. Dit behoefde echter naar hun mening de verdere behandeling van het nu aan de orde zijnde wetsontwerp niet te vertragen.

Wel vroegen zij of, als gevolg van het nu voorliggende wetsontwerp, waardoor in de praktijk talloze uitvoeringsvarianten ontstaan, de kinderbijslagregeling niet zeer ondoorzichtig dreigt te worden voor de verzekerden. Zal men zijn recht op kinderbijslag per kind in de loop van de tijd nog wel voldoende kunnen herkennen, zeker als nog andere wijzigingen worden doorgevoerd? Wordt bovendien de controle op de uitvoering niet veel moeilijker en zal mede diensgevolge de kans op oninbare terugvorderingen niet aanmerkelijk toenemen? Wordt ook de taak van de raden van arbeid door deze wijziging van het kinderbijslagstelsel niet aanmerkelijk verzwaard? Wat is de huidige omvang van het personeelsbestand bij de raden van arbeid? Met welk aantal formatieplaatsen zal dit moeten worden verhoogd om een juiste toepassing van de gewijzigde regeling te verzekeren en geen aanmerkelijke vertraging in de uitbetaling van de kinderbijslag te doen ontstaan, wanneer de nieuwe regeling over het eerste kwartaal 1983 voor het eerst zal worden toegepast? Zal die personeelsuitbreiding tijdig worden gerealiseerd? Met welk bedrag zullen de uitvoeringskosten van de gewijzigde wet naar raming stijgen en is daarmee rekening gehouden bij de randvoorwaarde van neutrale bekostiging? Hoe staat het in dit verband met de voortgang van de automatisering van de administratie der raden van arbeid? Is thans voldoende zeker gesteld, dat per 1 januari 1983 het aanvragen van kinderbijslag naar vrije keuze kan geschieden door hetzij de verzorgende, hetzij de onderhoudende ouder/verzorger?

De leden van de C.D.A.-fractie toonden waardering voor de ruime aandacht welke in de memorie van toelichting is geschonken aan de argumenten voor de voorgestelde indeling in leeftijdsgroepen, de verhouding van de naar leeftijd gedifferentieerde kinderbijslagen onderling, de effecten van de overgangsregeling alsmede van de voorgestelde kortingsregeling op de geldende basiskinderbijslagbedragen, noodzakelijk om neutrale bekostiging van het nieuwe toedelingssysteem mogelijk te maken.

Wel zouden zij het op prijs stellen, afgeleid van de basiskinderbijslagbedragen, zoals die vanaf 1 juli jl. gelden, een overzicht te mogen ontvangen van de nominale bedragen waarop verzekerden, bij ongewijzigde aanvaarding van dit wetsontwerp, aanspraak kunnen maken, een en ander los van mogelijk nog te verwachten verdere aanpassingen van de wet per 1 januari 1983 en exclusief de halfjaarlijkse aanpassing aan het prijsverloop.

De leden van de V.V.D.-fractie waren zeer verheugd over de indiening van dit wetsontwerp. In voorgaande jaren had de V.V.D.-fractie bij menig begrotingsdebat en ten tijde van de behandeling van de herstructurering van de kinderbijslag de leeftijdsafhankelijkheid bepleit. Daarvan getuigen ook de in de memorie van toelichting gememoreerde moties. Met de aanvaarding van dit wetsontwerp lijkt ook de inkomensafhankelijke kinderbijslag definitief van de baan te zijn. Wat hun betreft kon in de toegezegde inventariserende nota over de mogelijke ombuigingen in de kinderbijslag het aspect van de inkomensafhankelijkheid geheel achterwege gelaten worden.

Deze leden spraken er voorts hun voldoening over uit dat de SER het unaniem eens is met de invoering van de leeftijdsafhankelijkheid. Een unaniem SER-advies komt ten slotte niet zo vaak tot stand.

In de Voorjaarsnota 1982 werd voor 1983 een ombuiging op het terrein van de kinderbijslag voorzien van f500 mln., aldus deze leden. Inmiddels is een bevrozing aangekondigd, die een ombuiging van de helft van dit bedrag inhoudt. Is de Regering nog voornemens hoger om te buigen?

De leden van de fractie van D'66 hadden met groot genoegen kennis genomen van de indiening van dit wetsontwerp. Reeds in 1979 hadden zij zich immers via de motie-Nypels als eerste onomwonden uitgesproken voor een zodanige hervorming van de kinderbijslagwetgeving, dat de hoogte van de kinderbijslag afhankelijk zal zijn van de leeftijd van kinderen. In november 1981 hadden zij zich hiervoor opnieuw uitgesproken via de motie-Lubbers-Brinkhorst. Ondanks de brede overeenstemming over de wenselijkheid van een leeftijdsafhankelijke kinderbijslag had het naar het oordeel van deze leden echter toch nog te lang geduurd voordat een wetsontwerp hiertoe de Kamer heeft bereikt, waarbij deze leden zich realiseerden dat dit niet aan het huidige kabinet te verwijten valt. Hoe het zij, het had de leden van de D'66-fractie verheugd, dat reeds in 1983 een aanvang kan worden gemaakt met de geleidelijke invoering per 1 januari 1983 via een spoedige behandeling van het wetsontwerp, die zij gaarne mede zouden bevorderen.

Naar aanleiding van het gestelde in de memorie van toelichting over de noodzakelijkheid van aanvullende wetgeving om bezuinigingen voor 1983 te effectueren, gaven deze leden de voorkeur aan aparte wetgeving daartoe, omdat zij de behandeling van het onderhavige wetsontwerp niet wilden doen vertroebelen door bezuinigingsmaatregelen. Leeftijdsafhankelijkheid in de kinderbijslag is immers nadrukkelijk niet bedoeld als middel tot bezuinigingen, maar als een zodanige verbetering van de kinderbijslagwetgeving, dat de hoogte van de kinderbijslag beter aansluit bij de werkelijke onderhoudskosten van een kind, welke immers oplopen met de leeftijd.

Deze leden vroegen welke de gevolgen van het wetsontwerp voor de uitvoeringsorganisatie (i.c. de raden van arbeid) zullen zijn. De kinderbijslagwetgeving wordt immers, met het invoeren van een nieuw criterium (de leeftijd) en met een gedetailleerde overgangsregeling, aanmerkelijk ingewikkelder.

Zal het mogelijk zijn de benodigde aanpassingen van de uitvoering, te zamen met de min of meer gelijktijdige omschakeling van de raden van arbeid op een geautomatiseerde administratie en de invoering van een keuzesysteem voor de aanvraag van kinderbijslag, op tijd rond te krijgen?

Met belangstelling wachtten deze leden de antwoorden van de Regering af.

De leden van de fractie van de P.S.P. hadden met gemengde gevoelens kennis genomen van het wetsontwerp om de kinderbijslag «leeftijdsafhankelijk» te maken. Deze leden konden zich niet aan de indruk onttrekken, dat dit wetsontwerp nu voorlag als uitvloeisel van talloze moties, die niet zozeer de uitgesproken wens te kennen gaven de kinderbijslag leeftijdsafhankelijk te maken, maar eerder het politieke doel hadden de inkomensaf-

hankelijke kinderbijslag te voorkomen. Vandaar dat zij zich nu opgescheept voelden zitten met een wetsontwerp waar feitelijk niemand om heeft gevraagd, waarvan het belang gering is en waarvan de uitvoering veel problemen met zich mee zal brengen. Is enige indicatie te geven van de kosten van uitvoering die dit ingewikkelde wetsontwerp met zich meebrengt? Vallen, nu de besluitvorming over de ombuigingen voor 1983 is afgerond, nog wijzigingsvoorstellen te verwachten op het voorliggende wetsontwerp? Indien eventuele wijzigingen aan een volgend kabinet worden overgelaten, ligt een behandeling van dit wetsontwerp dan nú voor de hand? Op welke termijn valt de inventariserende nota over mogelijke ombuigingen in de kinderbijslag te verwachten?

De leden, behorende tot de fractie van de S.G.P., hadden met belangstelling en in hoofdlijnen met instemming kennis genomen van het onderhavige ontwerp van wet. Het principe om het kinderbijslagbedrag per kind, waarvoor de verzekerde recht op kinderbijslag heeft, afhankelijk te stellen van de gezinsgrootte en de leeftijd van het kind werd door deze leden positief beoordeeld. Zij zouden voor het verdere willen volstaan met het stellen van enige nadere, aanvullende vragen.

Wanneer kan het volledige advies van de SER over de uiteindelijk te realiseren structuur van de kinderbijslag tegemoet worden gezien?

Met betrekking tot de ombuigingsproblematiek zouden de leden van de fractie van de S.G.P. gaarne willen vernemen binnen welke termijn de inventariserende nota over de mogelijke ombuigingen in de kinderbijslag aan de Kamer zal worden overgelegd.

De leden van de fractie van de P.P.R. hadden met belangstelling kennis genomen van dit wetsontwerp. Zoals uit het stemgedrag van de P.P.R.-fractie bij de in de memorie van toelichting genoemde motie-Nypels blijkt, is deze fractie voorstander van het aanbrenge van een differentiatie naar leeftijd in het tarief van de kinderbijslagbedragen. De in dit wetsontwerp gegeven uitwerking van dit uitgangspunt sprak hen aan.

De leden van de fractie van de R.P.F. hadden met waardering kennis genomen van het voornemen van de Regering om de kinderbijslagbedragen afhankelijk te stellen van de leeftijd van kinderen. Hiermee wordt immers bevestigd, dat de kinderbijslag geen inkomenspolitiek instrument is, maar een tegemoetkoming in het onderhoud van kinderen.

De G.P.V.-fractie stemde in met de hoofdlijnen van het wetsontwerp. Door de introductie van de leeftijdsafhankelijkheid van de kinderbijslagbedragen komen de elementen van de zogenaamde kosten-per-kind-theorie sterker tot uitdrukking. De effectiviteit van de kinderbijslagregelingen kan daardoor worden vergroot. Deze fractie juichte het toe, dat kennelijk niet wordt overwogen de kinderbijslagbedragen inkomensafhankelijk te maken. Daarmee zou een wezensvreemd element in de bestaande kinderbijslagstructuur worden geïntroduceerd. Verder achtte deze fractie het van belang dat er volledige overeenstemming bestaat tussen de Regering en de SER.

2. De indeling in leeftijdsgroepen en de verhouding van de naar leeftijd gedifferentieerde kinderbijslagbedragen

Het was de leden van de P.v.d.A.-fractie opgevallen, dat in het wetsontwerp vrijwel uitsluitend wordt stilgestaan bij de verhoudingen in de noodzakelijke kosten van levensonderhoud respectievelijk in additionele uitgaven tussen kinderen van de onderscheidene leeftijdscategorieën, en vrijwel niet bij de hoogte, die deze noodzakelijke kosten respectievelijk uitgaven in feite hebben.

Hier wreekte zich, aldus deze leden, een groot tekort aan actueel cijfermateriaal. Gaarne zouden zij vernemen of de Regering in deze leemte alsnog denkt te voorzien. Refererend aan een desbetreffende passage in de

adviesaanvraag aan de SER, verklaarden deze leden voorts afstand te willen nemen van de door de Regering verwoorde opvatting, dat het een poging waard zou zijn deskundigen op het gebied van gezinsbudgettering te laten studeren op een normatieve benadering van het begrip noodzakelijke kosten van levensonderhoud. Voorts wezen deze leden op de afwezigheid van cijfermateriaal om de stelling te schragen, dat additionele uitgaven en noodzakelijke kosten van levensonderhoud verwisselbaar zijn als het om leeftijdsafhankelijke verhoudingscijfers gaat, alsmede op de in de memorie van toelichting vermelde onmogelijkheid een indeling in leeftijdsklassen te maken met behulp van cijfers over het verloop van onderhoudskosten per levensjaar. Ook noemden deze leden de berekeningen van mevrouw A. de Zeeuw in ESB d.d. 9 juli 1980, waaruit huns inziens verhoudingscijfers kunnen worden afgeleid voor lage inkomens van 77:100:132,5 en voor hoge inkomens van 70:100:121. Dit wees, aldus deze leden, op de mogelijkheid van niet onbelangrijke afwijkingen van de in het wetsontwerp vervatte gestyleerde verhoudingscijfers in het bijzonder voor de lage inkomens en daarmee naar rato van extra grote spanningen voor lage inkomens tussen noodzakelijke kosten van levensonderhoud en beschikbaar inkomen per gezin. Eens te meer bleek hieruit, aldus deze leden, de wenselijkheid een stelsel van inkomensafhankelijke kinderbijslag in te voeren.

Welk zwaar gewicht de Regering met name blijktens de adviesaanvraag ook moge hechten aan de «kosten-per-kind-theorie», toch blijft – aldus betoogden deze leden – het inkomen van ouders respectievelijk verzorgers van doorslaggevende betekenis voor de mogelijkheden, de noodzakelijke kosten van levensonderhoud van kinderen te kunnen opbrengen. Nu met name de laagste inkomens na de 1 juli-operatie volgens de gepubliceerde voornemens van de Regering in 1983 een verdere achteruitgang in inkomens te wachten staat en de echte minima, aldus een recente uitspraak van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, dit jaar al 4% verlaging van inkomens sinds 1980 hebben moeten incasseren, wordt snel de vraag actueel, of de welvaart van een gezin met kinderen niet daalt beneden het door de SER in 1964 op 80 bepaalde percentage van de welvaart van een gezin zonder kinderen met een zelfde basisinkomen. Kan de Regering meedelen of zij dit cijfer als maatstaf nog steeds actueel acht, met name voor de lagere inkomens?

Deze leden zouden dan ook graag op de korte termijn de beschikking willen krijgen over cijfers ter zake van deze welvaartsverhouding op basis van de inkomenssituatie na 1 juli 1982. Deze leden zouden voorts graag vernemen of de Regering van plan is aan de inkomenseffecten aandacht te schenken bij de, in de memorie van toelichting gereleveerde, vertaling van de voor 1983 op handen zijnde ombuigingen in de wettelijke maatregelen, dan wel in de aangekondigde inventariserende nota over mogelijke ombuigingen.

Heeft de Regering, zo vervolgden deze leden, bij de vaststelling van de verhoudingscijfers mede rekening gehouden met de kostenaspecten van de emancipatorische ontwikkelingen, c.q. met de inkomensderving, die veelal optreedt, indien de ouders – meestal nog de vrouw – korter gaat werken wanneer er kinderen zijn, dan wel met de kosten van kinderopvang, die gemaakt moeten worden indien door ouders wordt deelgenomen aan betaalde arbeid? Het verschil in deze posities was voor deze leden wederom aanleiding om de inkomensafhankelijkheid van de kinderbijslag te bepleiten, alsmede de wenselijkheid van beschikbaarheid van betaalbare kinderopvang met name voor de lagere inkomens te benadrukken.

De leden van de C.D.A.-fractie konden instemmen met de uit oogpunt van eenvoud voorgestelde driedeling, alsmede met de voorgestelde onderlinge verhouding van de kinderbijslagbedragen voor de drie leeftijdsgroepen omdat geen, althans onvoldoende concrete gegevens omtrent de stijging van de onderhoudskosten met de leeftijd van een kind voorhanden zijn die pleiten voor een andere leeftijdsindeling.

De leden van de V.V.D.-fractie hoopten ten eerste, dat de leeftijdsdifferentiatie met ingang van 1 januari 1983 zal kunnen worden ingevoerd.

De leden, behorende tot de fractie van D'66, merkten op, dat de gezinsgrootte in het onderhavig wetsvoorstel het bepalend element blijft voor het basisbedrag aan kinderbijslag, waarvan de uit te keren kinderbijslag wordt afgeleid door middel van de voor de verschillende leeftijdsgroepen verschillende afleidingspercentages. Voor 1 januari 1982 speelde de rangorde van het kind een rol. In de motie-Lubbers-Brinkhorst (17 000, nr. 31) wordt in het dictum aan de Regering verzocht voorstellen in te dienen, erop gericht de kinderbijslag voor 0-18-jarigen te koppelen aan de leeftijd van de kinderen in plaats van aan de rangorde van het kind in het desbetreffende gezins- of samenlevingsverband. Daarmee werd in deze motie in principe uitgesproken dat de rangorde – inmiddels vervangen door de gezinsgrootte – geen bepalend element meer zou behoeven te zijn voor de kinderbijslag.

In verband hiermee vroegen de leden van de fractie van D'66 om een beschouwing over de vraag of het in de toekomst niet denkbaar zou zijn om de gezinsomvang niet langer van invloed te doen zijn op de hoogte van de kinderbijslag per kind, op een manier die voor de huidige gezinnen geen financieel nadeel opbrengt, maar wel zou kunnen leiden tot een situatie waarin de kinderbijslag per kind niet stijgt met het kindertal. Bij een adequate vooraankondiging van een dergelijke maatregel en een geleidelijke aanpassing (bij voorbeeld beginnend bij alle nieuwe gevallen) achtten deze leden een langzame afbouw niet onverantwoord, gezien ook de veranderde opvattingen over gezinsomvang en de grotere mogelijkheden van gezinsplanning. Daarmee zij niet gezegd dat de waarde van een goede kinderbijslagregeling door deze leden wordt onderschat, maar wel dat bij hen twijfel bestaat aan de noodzaak en de wenselijkheid van wat in feite een financiële stimulans voor het vormen van een groot gezin betekent: de stijging van het bedrag aan kinderbijslag per kind bij een groeiende omvang van het gezin.

Ten aanzien van de indeling in leeftijdsgroepen en de verhouding van de naar leeftijd gedifferentieerde kinderbijslagbedragen merkten de leden van de S.G.P.-fractie op dat het door een gebrek aan gegevens niet mogelijk is om per leeftijdsjaar van een kind aan te geven hoe het verloop van de onderhoudskosten is. Even verder wordt opgemerkt dat waar een indeling in leeftijdsklassen niet gemaakt kan worden met behulp van cijfers over het verloop van de onderhoudskosten per levensjaar andere overwegingen in de beschouwing dienen te worden betrokken. Mag hieruit de klemmende conclusie worden getrokken dat het kabinet zich definitief neerlegt bij het gebrek aan gegevens en dat geen nader onderzoek zal plaatsvinden?

De G.P.V.-fractie merkte op, dat blijkens de memorie van toelichting uit een oogpunt van eenvoud is gekozen voor de indeling in een drietal leeftijdsgroepen van elk zes jaar. Is het daarom min of meer toevallig dat het begin van de tweede leeftijdscategorie samenvalt met de leerplichtige leeftijd? Acht de Minister een koppeling aan de leeftijd, waarop de leerplicht begint, niet logischer dan de strikt mathematische indeling waarvoor nu gekozen is? Kan uit de bestaande budgetonderzoeken de conclusie worden getrokken dat de kosten per kind toenemen als het kind schoolgaand wordt? Als dat zo is, zou een koppeling aan de leerplichtige leeftijd dan geen extra rechtvaardiging kunnen krijgen?

3. De overgang van oud naar nieuw

Met de SER hadden de leden van de P.v.d.A.-fractie bezwaar tegen de overgangsregeling, die de Regering in de adviesaanvraag had neergelegd, omdat daardoor de situatie zou kunnen ontstaan, dat in de leeftijdsgroep

12-17 jaar voor oudere kinderen minder kinderbijslag wordt verkregen dan voor jongere kinderen. Zij konden zich ermee verenigen dat in het wetsontwerp in grote trekken de overgangsregeling is overgenomen die de SER in zijn interimadvies had voorgesteld. Het kwam deze leden niet wenselijk voor dat, wat betreft de overgangsregeling voor eerste kinderen jonger dan drie jaar, de kinderbijslag volgens het wetsontwerp ten behoeve van het oudste kind in een gezin met twee of meer kinderen met ingang van 1 januari 1983 onmiddellijk op 70% wordt vastgesteld, terwijl voor de gezinnen met één kind de door de SER aanbevolen formule 50-60-70 zou moeten gelden, tenzij het kindertal tijdens de overgangsregeling zou toenemen. Deze leden achtten deze differentiatie curieus in het licht van de door de Regering aangehangen stelling, dat de noodzakelijke kosten van levensonderhoud per kind afnemen naarmate het aantal kinderen in het gezin toeneemt. Zij bepleitten dan ook de kinderbijslag voor alle eerste kinderen beneden de drie jaar met ingang van 1 januari 1983 tot 70% op te trekken. Voorts vroegen deze leden zich af of het onderscheid dat in het wetsontwerp wordt gemaakt ten aanzien van kinderen, die de leeftijd van zes jaar nog niet hebben bereikt, tussen hen die, vóór 1 januari 1983 zijn geboren en hen, die na genoemde datum het levenslicht zullen zien, geen afbreuk doet aan het bevorderen van een zo groot mogelijke gelijkheid in behandeling van de betrokkenen en van de geleidelijkheid in de overgang van het bijslageregime. Zij zouden dan ook tabel I in artikel III aldus gelezen willen zien, dat deze, onder handhaving van de daarin vervatte tijdvakken en percentages, betrekking krijgt op de kinderbijslag voor alle kinderen (buiten de eerstgeborenen per gezin beneden de drie jaar), onder schrapping van het vereiste dat de geboorte vóór 1 januari 1983 heeft plaatsgevonden.

Met teleurstelling hadden deze leden kennis genomen van de mededeling, dat een nieuw stelsel van studiefinanciering zeker niet eerder dan met ingang van het studiejaar 1985-1986 zal kunnen worden ingevoerd. Deze leden achtten het niet juist, dat de Regering ter adstructie van haar standpunt, dat mogelijke fricties bij de overgang van 17 naar 18 jaar zullen moeten worden aanvaard, gelet op het belang van het op korte termijn invoeren van de leeftijdsdifferentiatie voor kinderen tot 18 jaar, naar het oordeel van de SER ter zake verwijst. De raad immers was tot zijn standpunt gekomen op grond van de overweging, dat er binnen afzienbare tijd een nieuw stelsel van studiefinanciering zou gaan gelden. Met nadruk wensten deze leden van de Regering te vernemen hoe zij zich voorstelt de snelle achteruitgang van de inkomenspositie van studerenden op korte termijn aan te pakken.

Het was deze leden opgevallen, dat in de memorie van toelichting nergens gewag wordt gemaakt van de verzwaring van de administratie, waarmee - naar de SER in zijn advies opmerkt - de door de raad aanbevolen overgangsregeling gepaard zal gaan. Deze leden vroegen vooral aandacht voor het standpunt van de raad, dat deze verzwaring er niet toe mag leiden, dat de snelheid van uitbetaling van de kinderbijslagen in het gedrang komt, waar reeds het huidige tijdstip van betaling in veel gevallen als te laat wordt ervaren. Deelt de Regering deze opinie, zo ja, hoe denkt zij dan aan bestaand of mogelijk nieuw ongerief tegemoet te komen?

De leden van de C.D.A.-fractie achtten het, zeker gelet op de huidige situatie, verdedigbaar dat een op zich zelf toch al noodzakelijke overgangsregeling wordt gecreëerd waarbij, uitsluitend als gevolg van die overgangsregeling, geen feitelijke inkomensvermindering behoeft op te treden. Zij ontveinsden zich niet, dat de nu voorgestelde overgangsregeling in een aantal gevallen, overigens van jaar tot jaar, zelfs van kwartaal tot kwartaal, inkomenseffecten per gezin oproept die, zal zij negatief zijn, niet altijd in dank zullen worden afgenomen. Deze blijven echter blijkens tabel 6 van de memorie van toelichting, zo meenden zij te kunnen constateren, op jaarbasis, ook voor gezinnen in de laagste inkomensgroepen, in het algemeen vrij beperkt, kunnen zelfs per kwartaal wisselen en zullen

mogelijk nominaal gemitigeerd worden door de halfjaarlijkse aanpassing aan het prijspeil, indien die aanpassingen althans niet door een ander beleid doorkruist worden.

Met de Regering wilden zij hierbij bovendien zwaar laten wegen de unanieme opvatting van de SER, die het onbevredigend en niet acceptabel achtte, dat in de overgangsperiode in veel gevallen voor oudere kinderen minder bijslag wordt verkregen dan voor jongere kinderen. Zij het met enige aarzeling, voortspruitend uit hun zorg voor de ontwikkeling van de koopkracht in de betreffende gezinnen, waren zij dan ook geneigd de nu voorgestelde, door de SER ontworpen, overgangsregeling te accepteren.

Voor een zo verantwoord mogelijke, definitieve standpuntbepaling zouden zij het echter op prijs stellen, indien tabel 6 van de memorie van antwoord zou worden aangevuld met analoge gegevens voor gezinnen met respectievelijk 5 en 8 kinderen, wel indien zij enige indicatie konden krijgen van de inkomenseffecten, die bij gezinnen van zodanige samenstelling kunnen optreden bij minimumloon, respectievelijk modaal en 2 x modaal.

Dat overigens, als gevolg van eerst na het uitbrengen van het SER-advies tot stand gekomen wijzigingen van de Kinderbijslagwet, op een onderdeel van die door de SER voorgestelde overgangsregeling moet worden afgeweken, kwam hun niet onlogisch voor. Wel vroegen zij zich in dit verband nog af, waarom niet is voorgesteld de overgangsregeling zó te doen luiden, dat ook voor kinderen, waarvan de moeder op 1 januari 1983 geacht kan worden in verwachting te zijn, de basiskinderbijslag wordt verminderd op de wijze als aangegeven in artikel III, tabel 1, van het wetsontwerp.

De leden van de C.D.A.-fractie wensten hun teleurstelling uit te spreken over de mededeling van de Regering, gedaan in de memorie van toelichting, waaruit blijkt dat het zeker niet mogelijk is, naar haar mening, eerder dan met ingang van het studiejaar 1985–1986 een nieuw stelsel van studiefinanciering in te voeren. Zij wezen in dit verband op punt 3 van het dictum van de door de Kamer op 20 november 1981 met ruime meerderheid aanvaarde motie-Lubbers/Brinkhorst, waarin om invoering van zulk een stelsel wordt gevraagd uiterlijk met ingang van het studiejaar 1983–1984. De bewoordingen van de memorie van toelichting op dit punt maken zelfs onzeker dat invoering per studiejaar 1985–1986 inderdaad zal geschieden. Voor een nog niet afgegrensde periode ontstaat daarmee de situatie dat voor een studierend kind dat 18 jaar wordt, of ouder is, een lagere kinderbijslag zal worden ontvangen dan vóór het bereiken van die leeftijd. Naarmate in de overgangsperiode de uiteindelijk in de wet voorziene leeftijdsafhankelijke kinderbijslagen dichter benaderd worden, groeit dit verschil.

Zij achtten het logisch, dat op goede gronden ingrijpende wijzigingen in de Kinderbijslagwet effectueren bij aanvang van een volgend studiejaar: wijzigingen in de studiefinanciering bij de start van een nieuw studiejaar. Maar, zo meenden zij, de situatie die nu ontstaat, vertoont weinig verband meer met de opvatting van de SER, die verschillen in aanspraken voor studerenden van 18 jaar en ouder aanvaardbaar achtte omdat «binnen afzienbare tijd» een nieuw studiefinancieringsstelsel zou gaan gelden. Gaarne zouden zij – de memorie van toelichting geeft op dit punt geen enkele opheldering – de redenen vernemen die de Regering ertoe hebben gebracht te verklaren, dat invoering van een nieuw studiefinancieringssysteem zeker niet eerder mogelijk is dan voor het studiejaar 1985–1986, daarmee mogelijk zelfs nog later. Zij vroegen daarbij voorts of, zó dan al zou komen vast te staan dat integrale invoering niet binnen afzienbare tijd mogelijk is, niet overwogen zou kunnen worden over te gaan tot een gefaseerde uitvoering, bij voorbeeld door te beginnen hetzij bij de leeftijdsgrens van de 18- en 19-jarige, hetzij bij die der 25- en 26-jarige studenten. Zouden de problemen die kennelijk invoering van een nieuw stelsel «binnen afzienbare tijd» in de weg staan, daarmee niet tot aanvaardbare omvang worden teruggebracht?

Kan voorts enige aanduiding worden gegeven van de mogelijke inhoud van de maatregelen die de Regering nog noodzakelijk zou kunnen achten in het kader van de kinderbijslag binnen de groep van 18-26-jarigen, zodra de besluitvorming over vormgeving en tijdstip van invoering van het nieuwe stelsel van studiefinanciering binnen het kabinet is voltooid?

De leden, behorende tot de fractie van de V.V.D., waren van mening, dat de Regering er goed aan heeft gedaan de door de SER geadviseerde overgangsregeling tot haar uitgangspunt te maken. De inkomenseffecten van die overgangsregeling zijn zeer gering in zowel positieve als negatieve zin. Deze leden vroegen zich af of het niet gerechtvaardigd was de leeftijdsafhankelijke kinderbijslag te bereiken met stapjes van 5% per jaar voor zowel de leeftijdsgroep 0 t/m 5 jaar als de leeftijdsgroep 12 t/m 17 jaar. Welk ombuigingsbedrag zou dat in de jaren 1983 t/m 1988 kunnen opleveren?

De leden van de fractie van D'66 waren er niet van overtuigd, dat de keuze voor de overgangsregeling zoals de SER deze had voorgesteld juist is. Deze overgangsregeling heeft weliswaar als voordeel dat de geleidelijke groei naar leeftijdsafhankelijkheid onmiddellijk in vrijwel alle kinderbijslagbedragen tot uiting komt, evident nadeel is, dat zich negatieve inkomenseffecten per 1 januari 1983 kunnen voordoen, terwijl dat in de oorspronkelijk voorgestelde overgangsregeling niet het geval is. Daarin wordt immers de thans bestaande kinderbijslag niet aangetast. Alleen voor nieuwgeboren kinderen en voor kinderen, die een leeftijdsgrens overschrijden, zou de kinderbijslag aan de nieuwe regeling worden aangepast.

Het koopkrachtverlies dat onder de nu voorgestelde regeling in bepaalde gevallen, bij voorbeeld voor een gezin met kinderen van 3 t/m 5 jaar, per 1 januari optreedt, achtten deze leden ongewenst. Dit nadeel was volgens deze leden groter dan het nadeel van de in de adviesaanvraag voorgestelde overgangsregeling, waarin het kan voorkomen dat voor een jonger kind meer kinderbijslag wordt ontvangen dan voor een ouder kind. In dat geval gaat immers niemand er feitelijk op achteruit, terwijl toch in dezelfde termijn een groei plaatsvindt naar volledige leeftijdsafhankelijkheid.

Naast de mogelijke teruggang in koopkracht zagen deze leden als ander belangrijk bezwaar dat de voorgestelde regeling dermate complex is opgesteld, dat de ontvangers van kinderbijslag waarschijnlijk niets meer zullen begrijpen van de totstandkoming daarvan. En als gevolg van de zes jaarlijkse stappen en door overschrijding van leeftijdsgrenzen en door gezinsuitbreiding veranderen de bedragen waarop men recht heeft. Ook omwille van de eenvoud gaven deze leden vooralsnog de voorkeur aan de veel eenvoudiger overgangsregeling uit de adviesaanvraag. Zij vroegen daarom de Regering de argumenten die tot de overgangsregeling hebben geleid te heroverwegen.

Een andere vraag van deze leden betrof de termijn van invoering van een nieuw stelsel van studiefinanciering. In de reeds genoemde motie-Lubbers-Brinkhorst werd de Regering gevraagd te bevorderen, dat uiterlijk met ingang van het school-/studiejaar 1983-1984 een integraal systeem van studiefinanciering wordt gerealiseerd. Waarop is de verwachting gebaseerd dat zo'n nieuw stelsel pas in het studiejaar 1985-1986 in werking zou kunnen treden? De leden van de D'66-fractie wilden nogmaals onderstrepen dat zij spoed gewenst achten met de invoering van een nieuw stelsel van studiefinanciering.

De leden van de P.S.P.-fractie wilde graag uitvoeriger weten welke fricties zich in de praktijk kunnen voordoen bij de overgang van 17- naar 18-jarige leeftijd, onderscheiden naar huishoud- en studerende kinderen. Het feit, dat het nieuwe studiefinancieringsstelsel weer een aantal jaren vertraagd is, betekent in de praktijk een terugval van 130 naar 100%, een terugval die door de Regering blijkbaar aanvaardbaar wordt geacht. Op welke gronden?

De leden van de fractie van de S.G.P. merkten op, dat op blz. 10 van de memorie van toelichting nader wordt ingegaan op het klaarblijkelijke gegeven, dat voorshands de kinderbijslagregimes verschillend zullen moeten zijn voor kinderen beneden de 18 jaar en van 18 jaar en ouder. Een toekomstig nieuw stelsel van studiefinanciering heeft hier veel mee van doen. Tot de aanvang van het studiejaar 1985-1986 kunnen fricties blijven bestaan bij de overgang van 17 naar 18 jaar. Kan echter nader worden toegelicht in hoeverre in vergelijking met de huidige situatie geen inkomensmutaties zullen optreden, vooral als gelet wordt op de toevoeging «zodra de besluitvorming over de vormgeving en het tijdstip van invoering van het nieuwe stelsel van studiefinanciering binnen het kabinet is afgerond, zal worden bezien of het noodzakelijk is in het kader van de kinderbijslag binnen de groep van 18-26-jarigen nog maatregelen te treffen»? Op welke maatregelen wordt dan precies gedoeld, zo vroegen de leden behorend tot de fractie van de S.G.P.

Het geleidelijk in zes jaar toegroeien naar de situatie dat voor kinderen tot zes jaar 70% kinderbijslag wordt gegeven en voor kinderen van 12 tot 18 jaar 130%, heeft als belangrijk voordeel dat forse negatieve inkomenseffecten worden vermeden, zo lazen deze leden in de memorie van toelichting. Kan ook worden aangegeven op welke wijze de negatieve inkomenseffecten die wél optreden van beperkte betekenis en van beperkte duur zullen zijn?

Wat heeft, zo vroegen deze leden voorts de doorslag gegeven, dat niet aan de overgangsregeling, die in de adviesaanvraag van 31 maart 1980 werd voorgesteld, werd vastgehouden, maar dat voor de anderssoortige overgangsmaatregel van de SER is gekozen; alleen het feit dat de SER zich daarvoor unaniem had uitgesproken?

De leden van de fractie van de P.P.R. toonden zich verontrust over de terugval van de kinderbijslag na het 17de jaar. De Regering acht deze frictie in het systeem aanvaardbaar, vanwege het belang van het op korte termijn invoeren van de leeftijdsdifferentiatie voor kinderen tot 18 jaar.

Deze leden konden zich wel vinden in dit argument, toch achtten zij dit alleen aanvaardbaar indien een nieuw stelsel van studiefinanciering binnen redelijke termijn tot stand gebracht kan worden. In de memorie van toelichting wordt daarvoor voor het studiejaar 1985-1986 genoemd, een overigens redelijk optimistische schatting. Op deze wijze dreigt de geconstateerde frictie langer te blijven bestaan dan verantwoord is. Is de Regering bereid, zo vroegen deze leden, spoedig voorstellen te doen opdat de terugval na het 17de jaar wordt gemitigeerd, dus vooruitlopend op de totstandkoming van een nieuw stelsel van studiefinanciering?

Met name de uit het SER-advies overgenomen overgangsregeling leek de leden van de P.P.R.-fractie een verbetering ten opzichte van de in de adviesaanvraag gegeven regeling. Alhoewel deze leden begrip hadden voor de gestelde randvoorwaarde inzake de neutrale financiering, constateerden zij een tweeslachtigheid in het wetsontwerp. Omdat oudere kinderen duurder zijn, wordt voor hen de kinderbijslag op 130% gesteld, terwijl tegelijkertijd een geleidelijk tot 4,66% oplopende algemene korting op de basisuitkering wordt doorgevoerd, vanwege de genoemde randvoorwaarde. De bijslagen worden dus niet 70/100 en 130%, maar in 1988 respectievelijk 66,74/95,34 en 123,94%, als deze leden dit systeem tenminste goed hadden begrepen. Indien deze percentages juist zijn, «leveren» met name de kinderen van 12 tot 18 jaar een meer dan evenredige bijdrage aan de algehele korting. Graag vernamen deze leden een reactie op deze constatering.

De leden van de R.P.F.-fractie hadden waardering voor de evenwichtige opbouw van het voorstel, met name van de overgangsregeling. Naar het oordeel van deze leden biedt dit betrokkenen de mogelijkheid het uitgavenpatroon ruim van tevoren aan te passen aan een eventuele verlaging van de kinderbijslag.

De door de SER voorgestelde en door de Regering overgenomen regeling voor de overgangperiode was een belangrijke verbetering ten opzichte van het aanvankelijke voorstel, zo oordeelde de G.P.V.-fractie.

Een element van de voorgestelde regeling waarover de G.P.V.-fractie een aantal vragen had, betrof het handhaven van het bestaande systeem voor de boven 18-jarigen in afwachting van een nieuw stelsel van studiefinanciering. De inwerkingtreding hiervan wordt niet eerder verwacht dan het studiejaar 1985-1986. Na alles wat er in de afgelopen acht jaar reeds was (toe)gezegd en geschreven over dit nieuwe stelsel van studiefinanciering was deze fractie enigszins sceptisch over de datum die nu weer genoemd werd. Hoe langer dit stelsel op zich laat wachten, hoe groter de terugval in inkomen zal zijn bij het intreden van de 18-jarige leeftijd. Maar ook als de gestelde datum zou worden gehaald, dan nog zal er in 1985 in een groot aantal gevallen een inkomensteruggang zijn van 20% van het kinderbijslagbedrag voor het desbetreffende kind. De G.P.V.-fractie merkte op, dat het in de memorie van toelichting onaanvaardbaar werd geacht het nieuwe systeem direct toe te passen omdat dan voor een jonger kind een hoger bedrag aan bijslag zou worden gegeven dan aan een ouder kind. Dit zou verwondering wekken bij de betrokkenen. Dit bezwaar werd zo groot geacht, dat een ander invoeringssysteem nu wordt voorgesteld. Maar als dit al als een bezwaar wordt gevoeld, hoeveel te meer moet het dan bezwaarlijk zijn voor de boven 18-jarigen het oude systeem toe te passen. Niet alleen doet zich dan een vergelijkbare onlogische gang van zaken voor, namelijk dat bij een hogere leeftijd een lagere kinderbijslag wordt gegeven, maar in dit geval is ook nog eens sprake van een forse feitelijke inkomensachteruitgang. Dit bezwaar zou daarom eigenlijk veel zwaarder moeten wegen. In dit verband vroeg de G.P.V.-fractie het oordeel van de bewindsman over de volgende alternatieven voor de overgangperiode tot de invoering van het nieuwe studiefinancieringsstelsel.

a. De opbouw van het recht op 130% voor de 12-17-jarigen gaat in zes gelijke stapjes van 5%, onder gelijktijdige vermindering van de kortingspercentages om de operatie budgettair neutraal te laten verlopen.

b. De opbouw van het recht op 130% voor de 12-17-jarigen gaat in zes stapjes van oplopende grootte (in plaats van zoals nu aflopende grootte) onder gelijktijdige vermindering van de kortingspercentages.

c. Als onder a, maar in plaats van vermindering van de kortingspercentages wordt aan 18-jarigen en ouderen een zelfde bedrag toegekend als aan de 12-17-jarigen.

d. Als onder b, maar ook hier een gelijke behandeling van 12-17-jarigen en 18-jarigen en ouder, zonder vermindering van de kortingen.

e. Alle 12-17-jarigen blijven op 100% staan, de kortingen vinden pas plaats als het nieuwe studiefinancieringsstelsel is ingevoerd en de 12-17-jarigen gefaseerd op 130% worden gebracht.

f. Alle 12-17-jarigen blijven op 100% staan tot het nieuwe studiefinancieringsstelsel wordt ingevoerd. De voorgenomen kortingen vinden plaats en worden aangewend voor reservevorming om op het geëigende moment de bijslag voor de 12-17-jarigen versneld op 130% te brengen.

Zijn globaal de financiële consequenties van de genoemde alternatieven aan te geven? De G.P.V.-fractie vroeg ten slotte welke consequenties het hogere kinderbijslagbedrag voor 12-17-jarigen zou hebben voor het nieuwe studiefinancieringsstelsel. Immers, een centraal element in de bestaande plannen is toch om de bestaande kinderbijslagbedragen aan te wenden voor een basisbeurs voor de student. Als die bedragen verhoogd worden, betekent dit dan ook een navenante verhoging van die basisbeurs?

4.2. *Situatie gedurende de overgangperiode*

De «scheve» leeftijdsverdeling is er de oorzaak van dat om de operatie «kostenneutraal» te financieren, de kinderbijslagbedragen met 4,66% over de hele linie gekort moeten worden, aldus de leden van de P.S.P.-fractie.

De verandering naar een leeftijdsafhankelijke kinderbijslag is echter niet ingegeven vanuit bezuinigingsmotieven, zo mag uit de memorie van toelichting begrepen worden. Betekent dat dan, dat, zodra de «scheve» leeftijdsverdeling rechtgetrokken is, doordat de nu verhoudingsgewijs grote groep 12–18-jarigen is doorgeschoven, de nu voorgestelde korting ongedaan gemaakt zal worden?

Hoewel de leden, behorende tot de R.P.F.-fractie enige bedenking koesterden tegen een verlaging van de kinderbijslag voor de gehele categorie kinderen van 0 tot 8 jaar, hadden zij begrip voor de noodzaak van neutrale financiering. Zij wilden naar aanleiding hiervan wel vragen of het nog wel rechtvaardig is om de kinderbijslagbedragen nog verder te verlagen, gezien de toenemende financiële last, die de verantwoordelijkheid voor een kind met zich mee brengt. Juist die verantwoordelijkheid zou naar de mening van de leden van de R.P.F.-fractie door de overheid moeten worden gewaardeerd en gestimuleerd.

6. Slotopmerkingen

Het was de leden, behorende tot de fractie van de P.v.d.A. niet duidelijk op grond van welke overwegingen de Regering meent, ten aanzien van de inhoud van het onderhoudscriterium «in belangrijke mate» zo sterk te moeten afwijken van het voorstel, dat de SER in dezen heeft gedaan. Kan de Regering met cijfers aangeven, zo vroegen deze leden, waarom – gelet op het vereiste, dat er een redelijke verhouding dient te bestaan tussen de geleverde onderhoudsbijdrage en de hoogte van de kinderbijslag – gekozen moet worden voor het bedrag van f 54,- en niet voor het bedrag van f 27,- per week, nu voor de groep 12–17-jarigen het bijslagbedrag geleidelijk tot 130% zal worden opgetrokken? Deze leden verklaarden het te betreuren, dat het wetsontwerp niet vergezeld was van het advies van de Raad van State en het nader rapport aan de Koningin. Zij verklaarden er prijs op te stellen deze stukken alsnog te ontvangen. De afwezigheid van bedoelde documenten achtten zij in dit geval des te betreuenswaardiger, omdat het onderhavige wetsontwerp een ingewikkelde structuur van overgangsbepalingen kent, waarvan de vormgeving bij hen vragen had opgeroepen. Zo was het deze leden opgevallen, dat in artikel I, lid B wordt voorgesteld in het derde en vierde lid «kinderbijslag» te vervangen door «basiskinderbijslag», zonder nadere aanduiding elders van laatstgenoemde, niet alledaagse term. Waarom wordt, zo vroegen deze leden, deze term niet in een definitie-artikel omschreven?

Het was deze leden voorts niet duidelijk, waarom de voorschriften vervat in de artikelen II en III naar vormgeving niet verder strekten dan «ingezonden mededelingen». Behoren deze voorschriften, aldus bedoelde leden, niet in de wet zelf thuis? Met name vroegen zij hierbij aandacht voor het in lid drie van artikel II bepaalde, waarbij aan de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid niet onbelangrijke bevoegdheden worden verleend.

De leden van de C.D.A.-fractie betwijfelden de juistheid van het beleidsvoornemen van de Regering, bij aanvaarding van het voorliggende wetsontwerp reeds per 1 januari 1983 het onderhoudscriterium «in belangrijke mate» voor de gehele groep van 12- tot en met 17-jarigen vast te stellen op f 54, in situaties waarin aan dat criterium moet worden voldaan. Zij erkenden de wenselijkheid dit begrip voor de gehele groep een gelijke inhoud te geven. Ook dient er een redelijke verhouding te bestaan tussen de geleverde onderhoudsbijdrage en de hoogte van de kinderbijslag. Maar die verhoging van de kinderbijslag voor 12- tot en met 17-jarigen bedraagt in 1983 slechts 7,5%, nog exclusief de in het wetsvoorstel in verband met de neutrale bekostiging voorziene korting op de basiskinderbijslagbedragen. Eerst in 1988 zal de kinderbijslag voor deze groep 130% zijn van de basiskinderbijslag, exclusief die korting. Waarom wordt dan toch reeds onmiddellijk bij invoering van deze wetswijziging, dus per 1 januari 1983, het

bedrag van 27 zonder meer verdubbeld? Waarom is er van afgezien deze verdubbeling gefaseerd in te voeren, analoog aan de gefaseerde ophoging van de kinderbijslag voor deze leeftijdsgroep? Dat is toch te meer mogelijk nu, in verband met de halfjaarlijkse aanpassing van de kinderbijslagen als gevolg van prijsstijgingen, dit bedrag van 27 toch reeds elk half jaar wordt aangepast? Heeft het optrekken van het bedrag van 27 overigens nog consequenties voor die gevallen, waarin wordt uitgegaan van een bedrag van 54 in de huidige situatie?

Voorts vroegen zij zich af of ook de Emancipatieraad niet had dienen te worden gehoord over deze wetswijziging. Zal het effect van dit wetsontwerp voor met name werkende vrouwen met jonge kinderen – de verlaagde kinderbijslag – niet remmend werken op de nagestreefde emancipatie?

Naar de mening van de leden van de S.G.P.-fractie zullen de voorgestelde wijzigingen wel gevolgen hebben voor de regeling inzake aftrek wegens buitengewone lasten in de loon- en inkomstenbelasting, waar het gaat om belastingplichtigen, die kinderen jonger dan 27 jaar in belangrijke mate onderhouden, maar voor deze kinderen geen recht hebben op kinderbijslag of voor deze kinderen geacht worden geen recht op kinderbijslag te hebben. Deze aftrek wordt verleend tot vaste bedragen die zijn gebaseerd op de gemiddelde belastingvrijdom van de kinderbijslag. Kan op dit moment reeds worden medegedeeld in welk stadium het voornemen verkeert om deze aftrek in de uitvoeringsbeschikkingen loonbelasting en inkomstenbelasting uitgewerkte buitengewone-lastenaftrek zo goed mogelijk af te stemmen op de voorgestelde leeftijdsdifferentiatie in de kinderbijslag?

Ten slotte vroegen deze leden hoe het staat met de aanvraag op 1 januari 1983 voor kinderbijslag als het gaat om de problematiek van de verzorgende ouder i.c. de persoon die zorg draagt voor het onderhoud van de kinderen.

De leden van de R.P.F.-fractie plaatsten ten slotte eveneens een kritische kanttekening bij de herziene inhoud van het onderhoudscriterium «in belangrijke mate». Zij vermochten niet in te zien, waarom de onderhoudseis voor 12–17-jarigen wordt verdubbeld, terwijl de kinderbijslag in de eindsituatie met 30% wordt verhoogd. Zij vernamen daarop graag nog een nadere toelichting. Welke onderhoudseis wordt nu overigens gesteld aan kinderen van 0 tot 12 jaar? Dit komt in de betreffende passage in de memorie van toelichting namelijk niet duidelijk genoeg tot uitdrukking, aldus deze leden.

De fungerend voorzitter van de commissie,
Hermsen

De griffier van de commissie,
Nieuwenhuizen